

การจัดการความรู้ส่วนบุคคลของดุष्ฎิบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ชมภูณูช สุนทรนนท์^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล ทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล และการสื่อสารการจัดการความรู้ส่วนบุคคล เพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาระดับปริญญาเอกทางไกล ของดุष्ฎิบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรหลักสูตรปริญญาดุष्ฎิบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 15 คน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยโดยการหาความตรงเชิงเนื้อหา ความสมบูรณ์ของคำถาม และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง โดยกลุ่มผู้ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการความรู้ส่วนบุคคลที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการศึกษาระดับปริญญาเอกทางไกล เกิดจากการใช้และพัฒนาทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคลร่วมกับทักษะการจัดการเวลา และการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการจัดการความรู้ส่วนบุคคลอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างกรอบความคิดที่มุ่งความสำเร็จ การมีทัศนคติเชิงบวก และการพัฒนาทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล โดยแนวทางการจัดการความรู้ส่วนบุคคลที่ได้จากการศึกษาสามารถประยุกต์ใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา และทางวิชาการ

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ส่วนบุคคล; การสื่อสาร; การศึกษาทางไกล

¹ อาจารย์ประจำแขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อีเมล: chompoonuchs66@gmail.com

* Corresponding author อีเมล: chompoonuchs66@gmail.com

วันที่รับบทความ 25 มกราคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ 28 กุมภาพันธ์ 2567

อินฟอร์เมชัน Information

ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567)

Personal Knowledge Management of PhD Graduates in Information Science at Sukhothai Thammathirat Open University

Chompoonuch Soonthornon^{1*}

Abstract

This research aims to explore skills, attitudes, and communication relating to personal knowledge management (PKM). It does so in the context of PKM to achieve the goal of distance education of PhD graduates in Information Science at Sukhothai Thammathirat Open University. The study employed a qualitative research method. The 15 key informants were PhD graduates in Information Science at Sukhothai Thammathirat Open University. The research instrument was a semi-structured in-depth interview. The quality of the research instrument was assessed by content validity, completeness of the questions, and appropriateness of the used language in the interview. Additionally, the quality of precision was checked by a group of people who tried out the research tools with the similar attributes to the key informants.

Research results indicate that PKM leads to the achievement of the distance doctoral study goals. This is because of the use and development of PKM skills, along with time management skills, and the selection of relevant technology to achieve the PKM Skills persistently following the learning process of the curriculum. It is also found that effective communication is an important tool in creating a success-oriented mindset, fostering a positive attitude, and developing PKM skills. The PKM approach model can be applied as a guideline for managing personal knowledge to achieve educational and academic goals.

Keywords: personal knowledge management; communication; distance education

¹ Lecturer of Information Science, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University.

Email: chompoonuchs66@gmail.com

* Corresponding author, Email: chompoonuchs66@gmail.com

Received: 25 January 2024

Accepted: 28 February 2024

อินฟอร์เมชัน Information
ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567)

บทนำ

ความรู้ส่วนบุคคลเป็นผลลัพธ์ของกระบวนการทางปัญญา (cognitive process) ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล สารสนเทศ ความรู้ ข้อเท็จจริง ความจริง และหลักการต่าง ๆ ซึ่งบุคคลหนึ่งหนึ่งนำไปคิด นำไปใช้ นำไปศึกษา จนเกิดเป็นความเข้าใจอย่างชัดเจนภายในตนเอง ความรู้ส่วนบุคคลจำแนกได้ 3 ชนิดคือ 1) ความรู้จากประสบการณ์ (experiential knowledge) มาจาก 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ประสบการณ์ตรงและผลสะท้อนกลับจากการกระทำ ประสบการณ์ตรงเกิดจากบุคคลได้ลงมือทำและรับรู้ผ่านการมอง การฟัง การได้กลิ่น การรับรส การสัมผัส และการรู้สึก ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ตรงจึงนับเป็นพื้นฐานความรู้ของแต่ละบุคคล สำหรับผลสะท้อนกลับจากการกระทำ หากบุคคลเรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้นซึ่งอาจมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ความรู้ของบุคคลย่อมเพิ่มพูนขึ้น ผลสะท้อนกลับของการกระทำจึงเป็นได้ทั้งความรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา และความรู้ที่จะนำไปสู่การสร้างประสบการณ์ใหม่ในอนาคต 2) ทักษะ (Skills) ทักษะในการคิดและการกระทำของบุคคลเป็นส่วนย่อยของประสบการณ์และผลสะท้อนกลับจากการกระทำ ทักษะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีประสบการณ์และได้เรียนรู้จากผลสะท้อนกลับจากการกระทำจนสามารถตอบกับตนเองได้ว่าเรื่องนั้นๆ หรือสิ่งนั้นๆ ต้องทำอย่างไร 3) ความรู้ที่อ้างถึงได้ (Knowledge claim) ความรู้และสารสนเทศตามความเป็นจริงที่บุคคลสื่อสารออกไปตามความคิดเห็นและความเชื่อของตนเองให้ผู้อื่นรู้ว่าบุคคลนั้นมีความรู้อะไรบ้าง (Dombrowski, Rotenberg, & Bick, 2003, p. 31-46; Chouikha, 2016,

p. 5; Bolisani, & Bratianu, 2018)

การให้ความสำคัญกับความรู้ส่วนบุคคลได้รับการกล่าวถึงพร้อมกับแนวคิดการให้คุณค่ากับผู้ปฏิบัติงานใช้ความรู้ (knowledge worker) ในฐานะสินทรัพย์ขององค์การตามทฤษฎีการจัดการของปีเตอร์ เอฟ ดรักเกอร์ (Peter F. Drucker) (Turriago-Hoyos, Thoene, & Arjoom, 2016) เมื่อความรู้ของคนคนหนึ่งมีผลต่อความสำเร็จและความยั่งยืนขององค์การ จึงเกิดแนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management – KM) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้องค์การสามารถจัดการและใช้ความรู้ในระดับบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การได้ โดยความสำเร็จของการจัดการความรู้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคล เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานใช้ความรู้เป็นผู้รับผิดชอบในการสร้าง แบ่งปัน และประยุกต์ใช้ความรู้ในที่ทำงาน การจัดการความรู้ส่วนบุคคลจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการความรู้ขององค์การ ความสามารถขององค์การในการจัดการความรู้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพเป็นผลลัพธ์จากพฤติกรรมองค์การที่มุ่งเน้นให้เกิดการจัดการความรู้ส่วนบุคคลและการสื่อสารความรู้ออกจากตัวบุคคล (Pauleen, & Gorman, 2011, p. 4; Hosseingholizadeh, & El-Farr, 2019, p. 3)

การจัดการความรู้ส่วนบุคคล (Personal Knowledge Management – PKM) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในระดับบุคคลซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการสร้างศักยภาพของบุคคล และช่วยให้บุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายต่างๆ ได้ตามต้องการ (Ha, 2017; Jain, 2011) การจัดการความรู้ส่วนบุคคลมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและทัศนคติเพื่อให้บุคคล

อินฟอร์เมชัน Information

ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567)

เกิดการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการความรู้ส่วนบุคคลยังช่วยให้บุคคลเข้าใจสารสนเทศและความรู้ได้ดีขึ้น และทำให้บุคคลสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Pauleen, & Gorman, 2011, p. 3-4) การจัดการความรู้ส่วนบุคคลจึงเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะด้านสารสนเทศ 7 ทักษะ ได้แก่ 1) การค้นคืนสารสนเทศ 2) การประเมินสารสนเทศ 3) การจัดระบบสารสนเทศ 4) การเชื่อมโยงสารสนเทศรอบตัว 5) การวิเคราะห์สารสนเทศ 6) การนำเสนอสารสนเทศ และ 7) การคุ้มครองสารสนเทศ (Dorsey, 2001) รวมถึงทักษะส่วนบุคคลที่เพิ่มขึ้นโดยการเรียนรู้ การสร้างความรู้ และการแบ่งปันความรู้ภายในชุมชนนักปฏิบัติที่ตนเองเชื่อถือ การจัดการความรู้ส่วนบุคคลยังเป็นการฝึกฝนและพัฒนาทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้และการสำรวจสารสนเทศที่ไหลเวียนเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน (Mittelmann, 2016, p. 120) นอกจากนี้ การสื่อสารและทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลคือองค์ประกอบพื้นฐานอีกประการหนึ่งของการจัดการความรู้ส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพ (Pauleen, & Gorman, 2011, p. 7)

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เปิดสอนครั้งแรกในภาคต้น ปีการศึกษา 2553 จัดการศึกษาด้วยระบบการเรียนการสอนทางไกลที่เอื้อให้นักศึกษาสามารถศึกษาด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้าห้องเรียนตามปกติ ด้วยการถ่ายทอดความรู้ และ

ประสบการณ์การศึกษาหลักสูตรผ่านสื่อผสม ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออื่นๆ กิจกรรมปฏิสัมพันธ์โดยการสัมมนาเข้ม และการศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระด้วยตนเองภายใต้การให้คำแนะนำปรึกษาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการเข้ารับการปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ เช่น การประชุมสัมมนาทางวิชาการในระดับชาติและระดับสากล การเสนอผลงานทางวิชาการ และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์อื่นๆ ซึ่งผู้ที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรเป็นบุคลากรขององค์การภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติหน้าที่ มีผลงานและประสบการณ์ที่เด่นชัดและเหมาะสมเกี่ยวกับสารสนเทศศาสตร์ มีโครงการและแผนการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาตามหลักสูตรไปปฏิบัติภายหลังการสำเร็จการศึกษา (School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University, 2022)

ผู้ที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นผู้ทำงานใช้ความรู้ซึ่งทำงานควบคู่ไปกับการศึกษาตามหลักสูตร มีการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ทั้งจากการทำงานและการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท การเข้ามาศึกษาในระดับปริญญาเอกทางไกลกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชซึ่งจัดการศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะแห่งเดียวในประเทศไทยจนสำเร็จการศึกษาเป็นดุษฎีบัณฑิตได้นั้น ต้องมีองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการศึกษาหลายประการโดยเฉพาะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล เนื่องจากการจัดการความรู้ส่วนบุคคลใช้ประโยชน์ได้ทั้งในบริบทของ

อินฟอร์เมชัน Information

ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567)

การทำงานและบริบทของการเรียนรู้ (Ismail et al., 2013, p. 248) และยังมีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ (Ha, 2017, p. 101) ของผู้เรียน

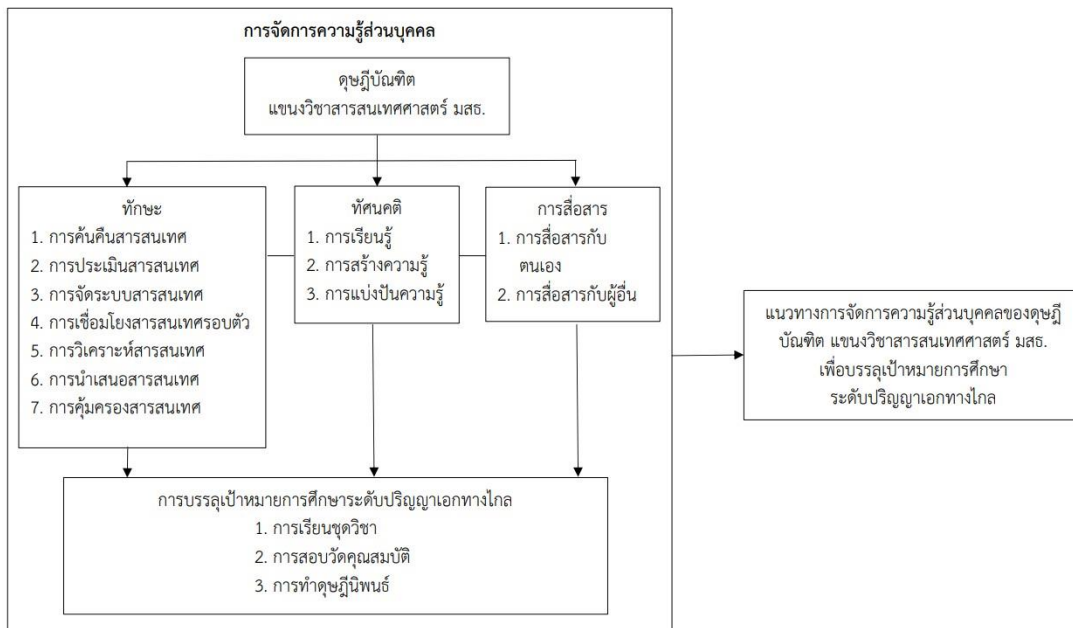
เมื่อการจัดการความรู้ส่วนบุคคลเป็นรากฐานของการจัดการความรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้ทำงานใช้ความรู้เกิดการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นบุคคลที่มีศักยภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามต้องการ ทำให้ผู้วิจัยเห็นประโยชน์ในการศึกษาการจัดการความรู้ส่วนบุคคลของกลุ่ม คุชฎี บัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการศึกษาในระดับปริญญาสูงสุดของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทยที่จัดการศึกษาสารสนเทศศาสตร์ระดับปริญญาเอกทางไกล มีการจัดการความรู้ส่วนบุคคลอย่างไร กอรปกับยังไม่พบว่ามี การศึกษาการจัดการความรู้ส่วนบุคคลเพื่อการบรรลุเป้าหมายการศึกษาในระดับปริญญาเอกทางไกลในประเทศไทย จึงนับเป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากมีผลการวิจัยที่จะเป็นต้นแบบของการจัดการความรู้ส่วนบุคคลสำหรับการศึกษาที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง มีแนวทางการจัดการความรู้ส่วนบุคคลของคนทำงานและเรียนไปพร้อมกันที่ปฏิบัติแล้วบรรลุผลสำเร็จได้จริง เพื่อให้คนในสังคมนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดความสำเร็จในการศึกษาต่อและการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล ทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล และการสื่อสารการจัดการความรู้ส่วนบุคคล เพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาระดับปริญญาเอกทางไกล ของ คุชฎี บัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร ตำรา และงานวิจัยจนได้เป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของการจัดการความรู้ขององค์การมาสู่การจัดการความรู้ส่วนบุคคล กระบวนการความรู้ระดับบุคคล และการสื่อสารของบุคคล เพื่อการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งเน้นศึกษาการจัดการความรู้ส่วนบุคคลของ คุชฎี บัณฑิตฯ ใน 3 มิติ คือ *มิติแรก* ทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล ได้แก่ ทักษะการค้นคว้าสารสนเทศ ทักษะการประเมินสารสนเทศ ทักษะการจัดการสารสนเทศ ทักษะการเชื่อมโยงสารสนเทศรอบตัว ทักษะการวิเคราะห์สารสนเทศ ทักษะการนำเสนอสารสนเทศ และทักษะการคุ้มครองสารสนเทศ *มิติที่สอง* ทักษะติดต่อการเรียนรู้ การสร้างความรู้ และการแบ่งปันความรู้ และ *มิติที่สาม* การสื่อสารกับตนเอง และการสื่อสารกับผู้อื่น โดยเชื่อมโยงกับการบรรลุเป้าหมายการศึกษาระดับปริญญาเอกทางไกลในการเรียนชุดวิชา การสอบวัดคุณสมบัตินี้ และการทำ คุชฎีนิพนธ์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยที่แสวงหาความรู้จากการพิจารณาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นคือความสำเร็จทางการศึกษาของคณาจารย์บัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ ในมิติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ส่วนบุคคลจนบรรลุเป้าหมายการศึกษาระดับปริญญาเอก ภายใต้บริบทของการศึกษาในระบบทางไกล ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2557 ถึง ปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยกำหนดข้อคำถามหลัก

เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตรวจสอบความตรง (validity) เป็นการหาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความสมบูรณ์ของข้อคำถาม และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้ 2) ผู้เชี่ยวชาญที่จัดการเรียนการสอนทางสารสนเทศศาสตร์และเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางสารสนเทศศาสตร์ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารและเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางไกล และตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยทดลองใช้ (try out) เครื่องมือการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 5 คน และได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัย จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิเคราะห์ข้อมูล โดย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการพรรณนาวิเคราะห์ และสร้างข้อสรุป นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความบรรยาย

ผลการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 73.33) ประกอบอาชีพครู/อาจารย์ (ร้อยละ 73.33) สังกัดองค์กร/หน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 93.33) ใช้ทุนส่วนตัวในการศึกษาต่อ (ร้อยละ 53.33) และทำงานพร้อมกับศึกษาต่อ (ร้อยละ 80.00)

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ ทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล ทักษะการจัดการจัดการความรู้ส่วนบุคคล การสื่อสารการจัดการความรู้ส่วนบุคคล และแนวทางการจัดการความรู้ส่วนบุคคลเพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาระดับปริญญาเอกทางไกล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล

พบว่า การจัดการความรู้ส่วนบุคคลจนบรรลุเป้าหมายการศึกษาระดับปริญญาเอกทางไกล ของ ดุษฎีบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เกิดจากการสั่งสม ทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล จากการศึกษา ในระดับที่ผ่านๆ มา และจากประสบการณ์การทำงาน เมื่อได้ใช้ทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคลอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการเรียนรู้ของ หลักสูตร ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคลมากขึ้น ทั้งยังเกิดเป็นทักษะที่ฝัง อยู่ในตัวบุคคล จนสามารถนำไปใช้ในการทำงาน และการดำเนินชีวิต ภายหลังจากสำเร็จการศึกษา

ทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคลที่ต้อง ใช้ไปพร้อมกันคือ 1) ทักษะการค้นคืนสารสนเทศ ทักษะการวิเคราะห์สารสนเทศ ทักษะการประเมินสารสนเทศ ทักษะการเชื่อมโยงสารสนเทศรอบตัว 2) ทักษะการจัดระบบสารสนเทศ ทักษะการ คุ่มครองสารสนเทศ และ 3) ทักษะการเชื่อมโยงสารสนเทศรอบตัว ทักษะการนำเสนอสารสนเทศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) **ทักษะการค้นคืนสารสนเทศ ทักษะ การวิเคราะห์สารสนเทศ ทักษะการประเมิน สารสนเทศ และทักษะการเชื่อมโยงสารสนเทศ รอบตัว** ในขั้นตอนของการเรียนชุดวิชา และการ สอบวัดคุณสมบัติ ทักษะพื้นฐานที่มีอยู่ยังเพียงพอ ในการจัดการความรู้ส่วนบุคคล เนื่องจากเป็นการ ใช้ทักษะตามกรอบของเนื้อหาชุดวิชา ซึ่งมีการ สัมมนาชุดวิชา การชี้แนะจากอาจารย์ผู้สอน และ เพื่อนที่เรียนในชุดวิชาเดียวกัน แต่เมื่อเข้าสู่ ขั้นตอนการทำดุษฎีนิพนธ์ ทักษะที่มีอยู่เดิมไม่ เพียงพอในการจัดการความรู้ส่วนบุคคล เนื่องจาก หัวข้อดุษฎีนิพนธ์มีความเฉพาะเจาะจงในแต่ละ บุคคล ระดับของความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ หัวข้อดุษฎีนิพนธ์มีผลต่อประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของการค้นคืนสารสนเทศ การ วิเคราะห์สารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และ การเชื่อมโยงสารสนเทศรอบตัว โดยการพัฒนาทั้ง 4 ทักษะเพื่อให้สามารถจัดการความรู้ส่วนบุคคลได้ ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ การอ่านให้มากที่สุดเพื่อ เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ที่กำลังทำ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทำวิจัย ในหัวข้อเดียวกัน การขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ ปริญญาดุษฎีนิพนธ์ และการสนทนากับเพื่อนหรือ รุ่นพี่

2) **ทักษะการจัดระบบสารสนเทศ และทักษะการคุ้มครองสารสนเทศ** เมื่อใช้พร้อมกันจะส่งผลให้การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศเพื่อการใช้งานเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว และสารสนเทศไม่สูญหาย **ทักษะการจัดระบบสารสนเทศ** ครอบคลุม การรวบรวม การจัดหมวดหมู่ และการจัดเก็บสารสนเทศ ดังนี้ (1) *การรวบรวม* เป็นการรวบรวมในรูปแบบกระดาษ และไฟล์ดิจิทัล (2) *การจัดหมวดหมู่* ในขั้นตอนของการเรียนชุดวิชา และการสอบวัดคุณสมบัติ เนื่องจากสารสนเทศยังมีจำนวนไม่มากและเนื้อหายังไม่ลุ่มลึกในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง สารสนเทศที่ได้รวบรวมมาใช้ในการจัดหมวดหมู่ตามชุดวิชาที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละเทอม และตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายในแต่ละชุดวิชา ในขั้นตอนการทำดัชนีพันธ์ เนื่องจากสารสนเทศมีความลุ่มลึกและครอบคลุมหัวข้อชุดวิชานีพันธ์ สารสนเทศที่ได้รวบรวมมาจึงใช้การจัดหมวดหมู่ตามหัวข้อเรื่อง ปีพิมพ์ ปีเผยแพร่ และประเด็นที่กำหนดขึ้นเองเพื่อให้สามารถค้นคืนไปใช้ได้โดยสะดวกรวดเร็ว (3) *การจัดเก็บ* สารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบกระดาษ จัดเก็บในแฟ้มเอกสารมีดรชนีช่วยค้น สารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล จัดเก็บในเครื่องคอมพิวเตอร์ คลาวด์ (cloud computing) หน่วยความจำภายนอก (external memory) และบล็อก (blog) สำหรับ**ทักษะการคุ้มครองสารสนเทศ** มุ่งในเชิงการดำรงรักษาสารสนเทศให้คงอยู่และพร้อมที่จะนำไปใช้งานได้ ประกอบด้วย (ก) การคุ้มครองสารสนเทศให้คงอยู่ในความทรงจำของบุคคล เกิดจากการทำต่อเนื่องเป็นเวลานานจนจำได้ การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การอ่านจนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง การจดบันทึกประเด็นหลักๆ เพื่อเตือนความจำ และการทำแผนที่ ความคิด (mind

mapping) (ข) การคุ้มครองสารสนเทศให้คงอยู่ในแหล่งจัดเก็บ เป็นไปในลักษณะการทำเครื่องหมายช่วยค้นให้กับสารสนเทศทั้งที่อยู่ในรูปแบบกระดาษ และไฟล์ดิจิทัล ได้แก่ ดรชนี สาระสังเขป และการเชื่อมโยงข้อมูล (link) และเน้นการจัดเก็บสารสนเทศเรื่องเดียวกันไว้ในแหล่งจัดเก็บมากกว่าหนึ่งแหล่ง

3) **ทักษะการเชื่อมโยงสารสนเทศ รอบตัว และทักษะการนำเสนอสารสนเทศ** เป็นทักษะที่นำมาใช้ใน 4 ลักษณะ คือ การรับการถ่ายทอดสารสนเทศ การถ่ายทอดสารสนเทศ การแบ่งปันสารสนเทศ และการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ การใช้และพัฒนา**ทักษะการเชื่อมโยงสารสนเทศ รอบตัว** สำหรับสารสนเทศที่ไม่เคยรู้มาก่อน จะเชื่อมโยงในลักษณะการรับการถ่ายทอดสารสนเทศ สำหรับสนเทศที่ตนเองรู้ จะเชื่อมโยงในลักษณะการถ่ายทอดความรู้ การแบ่งปันสารสนเทศ และการแลกเปลี่ยนความรู้ กับอาจารย์ เพื่อน รุ่นพี่ ผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการ**ใช้และพัฒนาทักษะการนำเสนอสารสนเทศ** จะเน้นการถ่ายทอดสารสนเทศ และการแบ่งปันสารสนเทศ เป็นทักษะที่ใช้และได้รับการฝึกฝนอยู่ตลอดการศึกษาในหลักสูตรฯ ทั้งในด้านของนำเสนอด้วยวาจา และการผลิตสื่อในการนำเสนอสารสนเทศ ทักษะการนำเสนอสารสนเทศยังเป็นทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคลที่ปรากฏให้ผู้อื่นเห็นได้ชัดเจนกว่าทักษะอื่น ๆ การพัฒนาทักษะการนำเสนอสารสนเทศเป็นผลมาจาก 1) การเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหัวข้อหรือเรื่องที่จะนำเสนอให้มีความรู้เพียงพอที่จะนำเสนอด้วยวาจา และผลิตสื่อในการนำเสนอที่จะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่ต้องการนำเสนอ 2) การฝึกซ้อมการนำเสนอสารสนเทศ ทั้งการฝึกซ้อมเป็นการส่วนตัว

และการฝึกซ้อมเสมือนจริงโดยผู้ฟังเป็นผู้ที่ศึกษา อยู่ในหลักสูตรเดียวกัน หรือกลุ่มเพื่อนหรือรุ่นพี่ที่อยู่ในความดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาคนเดียวกัน

3) การได้รับข้อมูลป้อนกลับ (feedback) จากผู้ฟัง การนำเสนอสารสนเทศ ได้แก่ อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อน รุ่นพี่ และผู้ร่วมการประชุมวิชาการต่าง ๆ และ 4) การเชื่อมโยงสารสนเทศรอบตัว

นอกจากนี้ยังพบว่า ดุษฎีบัณฑิต แขนงวิชา สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช ใช้ทักษะอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้ส่วนบุคคลให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ทักษะการจัดการเวลา (time management skills) โดยการวางแผนและเขียนกิจกรรมหรืองานที่ต้องดำเนินการในแต่ละวัน และพยายามดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ การจัดการเวลาที่มีคุณภาพสามารถสร้างความสมดุลระหว่างการทำงาน การเรียน และการใช้ชีวิตส่วนตัว และพบว่า การเลือกใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการใช้และพัฒนาทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคลทั้ง 7 ทักษะได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ส่วนบุคคล

2. ทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล พบว่า การจัดการความรู้ส่วนบุคคลจนบรรลุเป้าหมายการศึกษาระดับปริญญาเอกทางไกล ของดุษฎีบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เกิดจากการมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ การสร้างความรู้ และการแบ่งปันความรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ทักษะต่อการเรียนรู้ ทุกคนมีทัศนคติที่พร้อมจะเรียนรู้ มาศึกษาในระดับ

ปริญญาเอกเพื่อต้องการเพิ่มโอกาสในการได้รับความรู้ใหม่ๆ ความรู้ที่ยังไม่เคยรู้ และความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ มีทัศนคติว่าคนต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาเนื่องจากความรู้สามารถเก่าและหมดอายุได้ หากไม่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องความรู้ที่มีอยู่อาจถดถอย การมาเรียนในหลักสูตรระดับปริญญาเอกเป็นการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายคือความสำเร็จในการศึกษา นอกเหนือจากนั้นการได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นๆ หรือมีความสนใจในประเด็นเดียวกัน ทำให้ลึกซึ้งในความรู้ นั้น ๆ มากยิ่งขึ้น

2.2 ทักษะต่อการสร้างความรู้

เป็นทัศนคติที่ได้รับการปลูกฝังระหว่างการศึกษาในหลักสูตร เป็นทัศนคติที่นำไปสู่การทบทวนตนเองว่ามีความรู้อะไรอยู่บ้าง มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ อยู่มากน้อยเพียงใด มีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องใดหรือประเด็นใดในเชิงลึก ต้องหาความรู้อะไรเพิ่มบ้าง จึงจะสามารถได้คำตอบหรือความรู้ใหม่ที่จะเกิดประโยชน์ต่อองค์การ วงวิชาการ วิชาชีพ หรือสังคม ซึ่งนำไปสู่การกำหนดหัวข้อ ดุษฎีนิพนธ์และการทำดุษฎีนิพนธ์ของแต่ละบุคคล ทัศนคติต่อการสร้างความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนรู้ เนื่องจากขั้นตอนการทำ ดุษฎีนิพนธ์เป็นการเรียนรู้ทั้งจากความรู้ภายในตนเอง และความรู้จากภายนอก การมีทัศนคติเชิงบวกต่อการสร้างความรู้และการเรียนรู้จึงนับเป็นพลังผลักดันให้ การทำดุษฎีนิพนธ์ ประสบความสำเร็จ

2.3 ทักษะต่อการแบ่งปันความรู้

ทุกคนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการแบ่งปันความรู้เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เมื่อมาศึกษาในระดับปริญญาเอก ซึ่งเน้นการแบ่งปันความรู้ ทำให้ยังมีทัศนคติเชิง

บวกต่อการแบ่งปันความรู้มากขึ้น เนื่องจากได้เข้ามาอยู่ร่วมกับผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทั้งเพื่อนที่เรียนในชุดวิชาเดียวกัน เพื่อนร่วมรุ่น รุ่นพี่ อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้รู้ และผู้เชี่ยวชาญ การแบ่งปันความรู้จึงทำให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จทั้งในขั้นตอนการเรียนชุดวิชา การสอบวัดคุณสมบัติ และการทำวิทยานิพนธ์

นอกจากทัศนคติในการจัดการความรู้ส่วนบุคคล ยังมีข้อค้นพบเพิ่มเติมจากกรอบแนวคิดการวิจัยว่า ดุษฎีบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีกรอบความคิด (mindset) ที่มุ่งไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักตอบไปในทิศทางเดียวกันว่าการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกมุ่งหมายให้ตัวเองเป็นผู้ที่มีความรู้เพิ่มขึ้น ยอมรับว่าตนเองยังต้องการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ อีกมาก เพื่อการพัฒนาและความก้าวหน้าในอาชีพการงาน กรอบความคิดดังกล่าวเน้นเป็นพลังขับเคลื่อนและผลักดันให้ดุษฎีบัณฑิตฯ เกิดความมุ่งมั่น ตั้งใจพยายาม ฝึกฝน และจัดการอุปสรรคปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการศึกษา จนบรรลุเป้าหมายการศึกษา โดยเฉพาะในขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งแต่ละคนต้องแสวงหาหนทางแห่งความสำเร็จด้วยตัวเอง

3. การสื่อสารการจัดการความรู้ส่วนบุคคล พบว่า *การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ* (effective communication) นำไปสู่การสร้างกรอบความคิดที่มุ่งความสำเร็จ การมีทัศนคติเชิงบวก และการพัฒนาทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล ของดุษฎีบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จนบรรลุ

เป้าหมายการศึกษาระดับปริญญาเอกทางไกล โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การสื่อสารกับตนเอง พบว่า ดุษฎีบัณฑิตฯ มีการสื่อสารการจัดการความรู้กับตนเองอยู่ตลอด โดยสื่อสารกับตนเองใน 2 ลักษณะ คือ 1) *การคิด* เป็นการคิดแบบพิจารณาไตร่ตรอง เพื่อการวางแผน การตัดสินใจ การใช้และพัฒนาทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล การใช้วิจารณญาณในการจัดการอุปสรรคและแก้ไขปัญหา การใช้เหตุและผลกำกับอารมณ์และความรู้สึก รวมถึงใช้การคิดเชิงบวกช่วยสร้างกรอบความคิดและทัศนคติการจัดการความรู้ส่วนบุคคล และ 2) *การเขียน* เป็นการสื่อสารกับตนเองที่ต่อเนื่องจากการคิด เขียนในรูปแบบบันทึกเตือนความจำ และการวางแผนงาน เช่น ต้องทำอะไรบ้างในแต่ละวัน หากต้องไปพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นมีประเด็นใดบ้างที่ต้องพูดคุย เป็นต้น

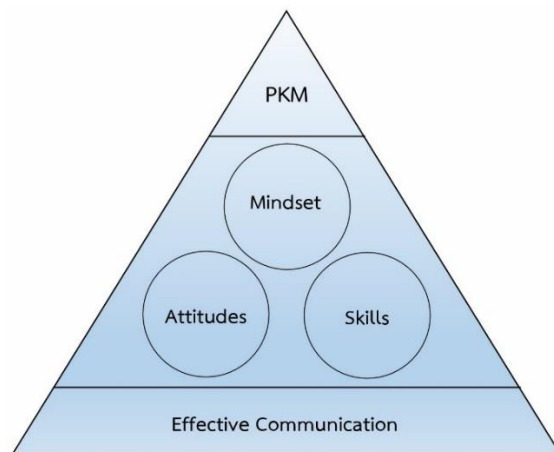
การสื่อสารกับตนเองมีความสำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมจัดการความรู้ส่วนบุคคล โดยพบว่า ดุษฎีบัณฑิตฯ ได้พิจารณาเลือกสารที่เติมพลังบวกเพื่อสื่อสารกับตนเองอยู่เสมอ เช่น สารที่ทำให้เกิดความเชื่อว่าตัวเองจะต้องประสบความสำเร็จ สารที่ทำให้เกิดความเชื่อว่าตนเองต้องทำได้ สารที่ทำให้เห็นคุณค่าของดุษฎีนิพนธ์ที่กำลังทำ สารที่ทำให้เกิดความคาดหวังและความต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพการงาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า การสื่อสารกับตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมการเพื่อให้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างสัมฤทธิ์ผลมากขึ้น

3.2 การสื่อสารกับผู้อื่น พบว่า ระดับการสื่อสารการจัดการความรู้ส่วนบุคคลคือ

ระดับการสื่อสารระหว่างบุคคล และการสื่อสารกลุ่ม โดยรูปแบบการสื่อสารการจัดการความรู้ส่วนบุคคลที่ใช้คือ การสื่อสารแบบสองทาง การสื่อสารแบบเป็นทางการ และการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) *บริบทการสื่อสาร* เพื่อการจัดการความรู้ส่วนบุคคล ได้แก่ การขอคำแนะนำปรึกษาจากอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อน และรุ่นพี่ การนำเสนองานในการสัมมนาชุดวิชา การนำเสนองานในการประชุมวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ 2) *ผู้ที่สื่อสารด้วย* ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อน รุ่นพี่ และสาธารณะ 3) *สาร* มีความสัมพันธ์กับบริบทการสื่อสารฯ และผู้ที่สื่อสารด้วย ซึ่งความแตกต่างของบริบทฯ และผู้ที่สื่อสารด้วย มีผลให้สารที่ใช้ในการ

สื่อสารมีความแตกต่างตามไปด้วย เช่น สารในการนำเสนอชิ้นงานในการสัมมนาชุดวิชากับอาจารย์ผู้สอน และเพื่อน สารที่ใช้นำเสนอในการประชุมวิชาการต่างๆ สารในการปรึกษาขอคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์จากอาจารย์ที่ปรึกษา สารที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนเป็นการส่วนตัว เป็นต้น 4) *สื่อ/ช่องทางทางการสื่อสาร* ที่มีประสิทธิภาพที่สุดคือสื่อ/ช่องทางทางการสื่อสารที่สามารถตอบโต้และได้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นการสื่อสารแบบสองทาง เช่น การเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา การลงพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ การพูดคุยกับเพื่อนหรือรุ่นพี่ทั้งแบบเผชิญหน้า การสื่อสารผ่านโทรศัพท์ การสื่อสารผ่านแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ เป็นต้น และ 5) *ข้อมูลป้อนกลับ* เช่น ความรู้ คำแนะนำ การชี้แนะ กำลังใจ เป็นต้น

4. แนวทางการจัดการความรู้ส่วนบุคคลเพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาระดับปริญญาเอกทางไกล จากข้อค้นพบซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเสนอแนวทางฯ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลแนวทางการจัดการความรู้ส่วนบุคคลเพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาระดับปริญญาเอกทางไกล

โมเดลแนวทางการจัดการความรู้ส่วนบุคคลเพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาระดับปริญญาเอกทางไกล เกี่ยวข้องกับการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กรอบความคิด ทักษะ และทักษะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (effective communication) เป็นพื้นฐานของการจัดการความรู้ส่วนบุคคลให้ประสบความสำเร็จ เมื่อบุคคลมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทั้งการสื่อสารกับตนเอง และการสื่อสารกับผู้อื่น บุคคลจะสามารถนำความรู้ที่มีอยู่ภายในตนเอง และความรู้จากภายนอก มาจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

กรอบความคิด (mindset) เป็นชุดของทัศนคติและความเชื่อของบุคคล ซึ่งมีทั้งด้านบวก

และด้านลบ สำหรับบุคคลที่มีกรอบความคิดด้านบวก บุคคลจะมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกไปในทิศทางบวกด้วยเช่นกัน กรอบความคิดสามารถปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนับเป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนากรอบความคิดที่ช่วยให้บุคคลบรรลุเป้าหมายความสำเร็จในด้านต่างๆ

ทัศนคติ (attitudes) เป็นความรู้สึนึกคิดที่มีต่อการเรียนรู้ การสร้างความรู้ และการแบ่งปันความรู้ เมื่อบุคคลมีทัศนคติในเชิงบวก เห็นประโยชน์ คุณค่า ความสำคัญ และความจำเป็น บุคคลจะเกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติ ซึ่งการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยสร้างทัศนคติเชิงบวกให้กับบุคคล

ทักษะ (skills) เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการจัดการความรู้ส่วนบุคคล ได้แก่ ทักษะการค้นคืนสารสนเทศ ทักษะการประเมินสารสนเทศ ทักษะการจัดระบบสารสนเทศ ทักษะการเชื่อมโยงสารสนเทศรอบตัว ทักษะการวิเคราะห์สารสนเทศ ทักษะการนำเสนอสารสนเทศ ทักษะการคุ้มครองสารสนเทศ ทักษะการจัดการเวลา และทักษะด้านเทคโนโลยี ซึ่งการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมีส่วนสนับสนุนให้เกิดการใช้ทักษะและการพัฒนาทักษะให้เพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

อภิปรายผลการวิจัยโดยอ้างอิงกับแนวคิดการจัดการความรู้ส่วนบุคคล สำหรับงานวิจัยที่นำมาใช้ในการอภิปรายผลแม้จะไม่ใช่เป็นการศึกษาการจัดการความรู้ส่วนบุคคลในบริบทเดียวกันกับงานวิจัยนี้ แต่มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยซึ่งสามารถนำมาอภิปรายเพื่อให้การ

แสดงข้อค้นพบมีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการอภิปรายผลประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นแรก ทักษะการจัดการความรู้ ที่ใช้และพัฒนาไปพร้อมกันแบ่งเป็น 3 กลุ่มทักษะ คือ กลุ่มที่หนึ่ง ได้แก่ ทักษะการค้นคืนสารสนเทศ ทักษะการวิเคราะห์สารสนเทศ ทักษะการประเมินสารสนเทศ และทักษะการเชื่อมโยงสารสนเทศรอบตัว กลุ่มที่สอง ได้แก่ ทักษะการจัดระบบสารสนเทศ และทักษะการคุ้มครองสารสนเทศ และกลุ่มที่สาม ได้แก่ ทักษะการเชื่อมโยงสารสนเทศรอบตัว และทักษะการนำเสนอสารสนเทศ กลุ่มทักษะที่สัมพันธ์กันทั้งในเชิงของการใช้และการพัฒนาทักษะ มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดความรู้ความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล (Personal Knowledge Mastery Framework) ซึ่งเป็นกรอบการทำงานสำหรับบุคคลในการควบคุมการพัฒนาทางวิชาชีพของตนเองผ่านกระบวนการแสวงหา การรับรู้ และแบ่งปันอย่างต่อเนื่อง (Jarcho, 2014) ดังตารางที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคลกับกรอบแนวคิดความรู้ความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล

ทักษะการจัดการความรู้ส่วนบุคคล	กรอบแนวคิดความรู้ความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล
ทักษะการค้นคืนสารสนเทศ ทักษะการวิเคราะห์สารสนเทศ ทักษะการประเมินสารสนเทศ และทักษะการเชื่อมโยงสารสนเทศรอบตัว	<i>การแสวงหา</i> (Seeking) คือ การค้นหา ประเมิน คัดเลือกสารสนเทศสำหรับการทำงาน ให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงการสร้างเครือข่ายความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน

อินฟอร์เมชัน Information

ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567)

ทักษะการจัดการ ความรู้ส่วนบุคคล	กรอบแนวคิดความรู้ความ เชี่ยวชาญส่วนบุคคล
ทักษะการจัดระบบ สารสนเทศ และ ทักษะการคุ้มครอง สารสนเทศ	<i>การรับรู้ (Sensing)</i> คือ การ จัดระบบความรู้ของตัวเองเพื่อ การนำมาใช้งาน และการ รักษาความรู้ให้คงอยู่ การรับรู้ รวมถึงการไตร่ตรองและนำสิ่ง ที่บุคคลได้เรียนรู้ไปปฏิบัติ เนื่องจากการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เกิดจากการลงมือทำ
ทักษะการเชื่อมโยง สารสนเทศรอบตัว และทักษะการ นำเสนอสารสนเทศ	<i>การแบ่งปัน (Sharing)</i> คือ การถ่ายทอด และการ แลกเปลี่ยนทรัพยากรต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องในการเรียนรู้ รวมถึง แนวคิด และประสบการณ์กับ เครือข่ายความรู้

ทักษะการจัดการเวลา ซึ่งดุซกัญญ์บัณฑิต
แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมาธิราช นำมาใช้ในการจัดการความรู้ส่วน
บุคคลให้ประสบความสำเร็จ โดยการวางแผนและ
เขียนกิจกรรมหรืองานที่ต้องดำเนินการในแต่ละวัน
และพยายามดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย
ตามที่วางแผนไว้ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการ
เวลาเพื่อการสร้างผลผลิต (productivity) ที่กล่าว
ว่า การใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลทำให้เกิดผลผลิตระดับบุคคล เวลาที่มี
คุณภาพเกิดจากการมีเป้าหมายที่ชัดเจน การ
จัดลำดับความสำคัญ การพัฒนาแผนการทำงาน
และความสามารถในการแยกแยะเป้าหมายระยะ
ยาวและวัตถุประสงค์ระยะสั้นในแต่ละวัน โดยการ
จัดทำบันทึกเวลา (time log) ช่วยให้ไม่ต้องพึ่งพา
ความทรงจำแต่เพียงอย่างเดียว การบันทึกเวลา
โดยระบุกิจกรรมที่จำเป็นประจำวันช่วยในการ

จัดการเป้าหมายส่วนบุคคล (Van Fleet, 2020,
p. 1, 36, 41, 52) และสอดคล้องกับงานวิจัยที่
ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการจัดการเวลากับความ
สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ ซึ่งระบุว่า การจัดการเวลา
มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางวิชาการ
(Wilson, Joiner, & Abbasi, 2021; Romero,
Casadevante, & Santacreu, 2023) นอกจากนี้
จากข้อค้นพบที่ว่า การจัดการเวลาที่มีคุณภาพ
สามารถสร้างความสมดุลระหว่างการทำงาน การ
เรียน และการใช้ชีวิตส่วนตัว มีความสอดคล้องกับ
งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเวลากับ
การศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งระบุว่า ทักษะการ
จัดการเวลามีความสำคัญต่อการเกิดสุขภาวะทาง
จิตและความเป็นอยู่ที่ดีของนักศึกษามหาวิทยาลัย
(Au, Caltabiano, & Vaksman, 2023)

ในประเด็นพบการใช้เทคโนโลยีเป็น
เครื่องมือในการสนับสนุนการใช้และพัฒนาทักษะ
การจัดการความรู้ส่วนบุคคลทั้ง 7 ทักษะได้อย่าง
เหมาะสม ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการ
ความรู้ส่วนบุคคล สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับ
ประสิทธิภาพของเทคโนโลยีในการจัดการความรู้
ส่วนบุคคล ซึ่งระบุว่า การใช้เทคโนโลยีทำให้เกิด
ประสิทธิผลในการจัดการความรู้ส่วนบุคคล แต่
ความสำเร็จในการจัดการความรู้ส่วนบุคคลไม่ได้
เกิดขึ้นจากเทคโนโลยี แต่เกิดขึ้นจากการที่บุคคล
นำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในการ
จัดการความรู้ส่วนบุคคล ดังนั้นบุคคลควรพิจารณา
และประเมินเทคโนโลยีที่จะใช้เป็นเครื่องมือให้
เหมาะสมกับแต่ละทักษะการจัดการความรู้ส่วน
บุคคลภายใต้บริบทการจัดการความรู้ส่วนบุคคล
ของตนเอง (Agnihotri, & Troutt, 2009) และ

อินฟอร์เมชัน Information

ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567)

สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาอิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) ต่อการจัดการความรู้ส่วนบุคคล ระบุว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการความรู้ส่วนบุคคล และเทคโนโลยีสารสนเทศยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อการจัดการความรู้ส่วนบุคคล (Daryoto et al., 2023)

ประเด็นที่สอง การมีกรอบความคิดที่มุ่งไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาเป็นพลังขับเคลื่อนและผลักดันให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการยกระดับการเรียนรู้ด้วยกรอบความคิดการเติบโต และการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิด พฤติกรรมการเรียนรู้ และผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งระบุว่า ทฤษฎีกรอบความคิดโดยนัยเสนอกรอบความคิดสองแบบที่แตกต่างกันคนละขั้ว คือ กรอบความคิดแบบตายตัว (fixed mindset) กับกรอบความคิดแบบเติบโต (growth mindset) โดยกรอบความคิดแบบตายตัว บุคคลเชื่อว่าตนเองเกิดมาพร้อมกับคุณลักษณะจำนวนหนึ่ง ดังนั้นศักยภาพจึงถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าและคงที่ ในขณะที่กรอบความคิดแบบเติบโต บุคคลเชื่อว่าคุณลักษณะของตนนั้นปรับเปลี่ยนได้และสามารถเสริมสร้างความแข็งแกร่งเมื่อเวลาผ่านไปด้วยความพยายามซ้ำๆ กลยุทธ์การเรียนรู้ที่ปรับเปลี่ยนได้ และการแสวงหาความท้าทาย การนำกรอบความคิดแบบเติบโตมาใช้สัมพันธ์กับความสำเร็จทางวิชาการที่มีได้มากขึ้น กลยุทธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลมากขึ้น ความยืดหยุ่นที่เพิ่มขึ้นเมื่อเผชิญกับความยากลำบาก และสุขภาพจิตที่ดีขึ้น (Elinich,

Rompolski, & Pollen, 2023; Hopkins et al., 2023)

ประเด็นที่สาม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นรากฐานของความสำเร็จในการจัดการความรู้ส่วนบุคคล ข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการความรู้ส่วนบุคคล ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงความตระหนักรู้ในตนเองของแต่ละบุคคลถึงความสามารถและขีดจำกัดของตัวเอง เพื่อความสามารถในการใช้และพัฒนาทักษะที่สนับสนุนการเรียนรู้ท่ามกลางสารสนเทศที่มีอยู่มากมาย และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Jones, Corner, & Härmäläinen, 2011, p. 81-82) ดุษฎีบัณฑิตฯ ใช้ **การสื่อสารกับตนเอง**สร้างการตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) ทำให้เกิดการรับรู้ อารมณ์ ความรู้สึก และความเข้าใจในตนเองเกี่ยวกับความต้องการ เป้าหมาย และความคาดหวังส่วนบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคำพูดภายในตนเอง (inner speech) กับการตระหนักรู้ในตนเอง ความอยู่ดีมีสุข และการกำกับควบคุมตนเอง ที่ระบุว่า บุคคลที่สื่อสารกับตนเองจนเป็นนิสัยด้วยของคำพูดที่สื่อความหมายในลักษณะของแนวทางปฏิบัติ การแก้ไข/การค้นหาปัญหา ความจำ ความสนใจ การควบคุมอารมณ์ การประเมิน หรือการจูงใจ คำพูดภายในตนเองเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ในตนเอง คือเป็นการสะท้อนให้เห็นตนเองและการควบคุมความรู้สึกของตนเองในขณะที่สื่อสาร (Verhaeghen, & Mirabito, 2021) และคำพูดที่บุคคลสื่อสารกับตนเองยังมีความสัมพันธ์กับการคิดของบุคคลด้วย (Johannes, 2016) สำหรับ**การสื่อสารกับผู้อื่น**ในการจัดการความรู้ส่วนบุคคลมี

อินฟอร์เมชัน Information

ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567)

ความสอดคล้องกับการใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้ เพื่อการถ่ายทอดความรู้ (knowledge transfer) และการแบ่งปันความรู้ (knowledge sharing) (Tangaraja et al., 2016; Zheng, 2017) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการสื่อสารกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทางไกล ที่ระบุว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทำให้กระบวนการสอนและการเรียนรู้ในการศึกษาทางไกลบรรลุความสำเร็จ กล่าวคือการสื่อสารในหลากหลายรูปแบบหลากหลายทิศทางช่วยสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน ทำให้สามารถทำงานร่วมกัน จนเกิดการเรียนรู้และการสร้างความรู้ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ (knowledge exchange) ระหว่างกัน ทำให้ได้รับข้อเสนอแนะและช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะสำหรับการเรียนรู้ได้อย่างอิสระ และการสื่อสารที่มีการโต้ตอบระหว่างกันมี

ผลต่อการบรรลุผลลัพธ์ในการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Cárdenas et al., 2021)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

แนวทางการจัดการความรู้ส่วนบุคคลสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา และทางวิชาการ บนฐานความคิดที่ว่า เมื่อบุคคลสามารถจัดการความรู้ของตนเองได้อย่างมีคุณภาพ ความรู้ที่บุคคลมีอยู่จะสามารถเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น แต่เนื่องจากการจัดการความรู้ส่วนบุคคลเป็นเรื่องที่บุคคลต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ตระหนักด้วยตนเอง สร้างแรงขับเคลื่อนด้วยตนเองจึงจำเป็นต้องอาศัยความเพียรอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นอุปนิสัย และสามารถใช้ในการจัดการความรู้ส่วนบุคคลในชีวิตประจำวันได้อย่างคุ้นเคย

References

- Agnihotri, R., & Troutt, M. D. (2009). The effective use of technology in personal knowledge management: A framework of skills, tools and user context. *Online Information Review*, 33(2), 329-342.
- Anike, A. & Echedom, A. U. N. (2020). Awareness and application of personal knowledge management by academic librarians in university libraries in South-East Nigeria. *Information and Knowledge Management*, 10(6), 26-34.
- Au, A., Caltabiano, N. J., & Vaksman, O. (2023). The impact of sense of belonging, resilience, time management skills and academic performance on psychological well-being among university students. *Cogent Education*, 10(1), 2215594.
- Cárdenas, E. F., Garay, R. R. A., Proaño-Reyes, G., Andrea, P. A., Núñez, A. M. F., & Cruz, W. E. A. (2021). Distance higher education through effective communication: a current need. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 12(1), 88-94.
- Chouikha, M. B. (2016). *Organizational design for knowledge management*. London: ISTE.
- Daryoto, D. W., Nimran, U., Utami, H. N., & Afrianty, T. W. (2023). The Influence of Innovation Culture, Self-efficacy, and Information Technology on Personal Knowledge Management. In *Proceedings of the*

- Fifth Annual International Conference on Business and Public Administration (AICoBPA 2022)*. (pp. 206-220). China: Atlantis Press.
- Dombrowski, E. R. L., & Bick, M. (2013). *Theory of knowledge*. Oxford: Oxford University Press.
- Dorsey, P. A. (2001). *Personal knowledge management: Educational framework for global business*. Retrieved September 17, 2022, from <https://www.bibsonomy.org/bibtex/2b2341ed63dcee4dddb7cecc223c5c905/haschek>
- Elinich, J., Rompolski, K., & Pollen, T. (2023). The impact of mindset on learning behaviors and learning outcomes among health professions students. *HAPS Educator*, 27(1), 6-15.
- Floyd, K., & Cardon, P. W. (2020). *Business and professional communication: Putting people first*. New York, NY: McGraw-Hill Education.
- Ha, N. (2017). The impact of personal knowledge management on learning outcome. *International Journal of Learning and Teaching*, 3(2), 101-105.
- Hopkins, S. R., Rae, V. I., Smith, S. E., Meldrum, S., & Tallentire, V. R. (2023). From safety net to trampoline: elevating learning with growth mindset in healthcare simulation. *Advances in Simulation*, 8(1), 26.
- Hosseingholizadeh, R., Sharif, A. & Kouhsari, M. (2018). PKM tools for developing personal knowledge management skills among university students. *International Journal of Information Science and Management*, 16(1), 89-103.
- Hosseingholizadeh, R., & El-Farr, H. (2019). Optimizing knowledge-work through personal knowledge management -the role of individual knowledge-workers' Motivation, ability and opportunity. In *Handbook of Research on the Evolution of IT and the Rise of E-Society*. (pp. 21-48). USA: IGI Global.
- Ismail, S., Zulkifli, M. Z., Yusof, N. W. M., & Ahmad, M. S. (2013). Personal knowledge management among adult learners: behind the scene of social network. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, 74, 247-253.
- Jain, P. (2011). Personal knowledge management: The foundation of organizational knowledge management. *South African Journal of Libraries and Information Science*, 77(1), 1-14.
- Jarche, H. (2014). *The seek, sense and share framework*. Retrieved January 20, 2024, from <https://jarche.com/2014/02/the-see-sense-share-framework/>
- Johannes, R. (2016). Thinking, inner speech, and self-awareness. *Review of Philosophy and Psychology*, 7(3), 541-557.
- Jones, R., Corner, J. & Hämmäläinen, R. (2011). Systems intelligence as a lens for managing personal knowledge. In Pauleen, David J., & Gorman, G.E. (Ed.). (2011). *Personal knowledge management: individual, organizational and social perspectives*. (pp. 81-98). Burlington, VT: Gower.
- Logan, C. D., & Hodges, M. I. (Ed.). (2012). *Psychology of attitudes. Series: Psychology of emotions, motivations and actions*. Hauppauge, NY: Nova Science Publishers.

- Mittelmann, A. (2016). Personal knowledge management as basis for successful organizational knowledge management in the digital age. *Procedia Computer Science*, 99, 117-124.
- Mohajan, H. (2016). Sharing of tacit knowledge in organizations: A review. *American Journal of Computer Science and Engineering*, 3(2), 6-19.
- Muthuveloo, R., Shanmugam, N., & Teoh, A. P. (2017). The impact of tacit knowledge management on organizational performance: Evidence from Malaysia. *Asia Pacific Management Review*, 22(4), 192-201.
- Nazim, M. & Mukherjee, B. (2016). *Knowledge management in libraries: Concepts, tools and approaches*. Retrieved January 10, 2023, from <https://eds.p.ebscohost.com/eds/search/>
- Nonaka, I. (Ed.). (2005). *Knowledge Management: Critical perspectives on business and management*. New York: Routledge.
- Pauleen, D. J. (2009). Personal knowledge management: Putting the “person” back into the knowledge equation. *Online Information Review*, 33(2), 221-224.
- Pauleen, D. J., & Gorman, G. E. (Ed.). (2011). *Personal knowledge management: individual, organizational and social perspectives*. Burlington, VT: Gower.
- Pircher, R. (2012). Personal knowledge management: Individual, organizational and social perspectives. *Library Review*, 61(2), 165-167.
- Ragab, M., & Arisha, A. (2016). *Elements of individual knowledge: A practitioner’s perspective*. Retrieved September 17, 2022, from https://www.researchgate.net/publication/303523020_Elements_of_Individual_Knowledge_A_Practitioner's_Perspective
- Rauf, F., Xu, J., & Yasmeen, G. (2019). Role of individual as a “knowledge holder identity” in knowledge processes. *Journal of Entrepreneurship & Organization management*, 8(1), 255.
- School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University. (2022). *Doctor of Philosophy Program in Information Science, Revised Curriculum Academic Year 2022, School of Liberal Arts Sukhothai Thammathirat Open University*. Retrieved September 17, 2022, from https://www.stou.ac.th/thai/courses/Master_65/art_65.asp#info_doc (In Thai)
- Tangaraja, G., Mohd Rasdi, R., Abu Samah, B., & Ismail, M. (2016). Knowledge sharing is knowledge transfer: a misconception in the literature. *Journal of Knowledge Management*, 20(4), 653-670.
- Turriago-Hoyos, A., Thoene, U., & Arjoom, S. (2016). Knowledge workers and virtues in Perter Drucker’s Management theory. *SAGE Open*, 6(1), 1-9.
- Van Fleet, D. D. (2020). *Quality time: Productivity through time management*. Charlotte, NC: Information Age Publishing.
- Verhaeghen, P. & Mirabito, G. (2021). When you are talking to yourself, is anybody listening? The relationship between inner speech, self-awareness, wellbeing, and multiple aspects of self-regulation. *International Journal of Personality Psychology*, 8, 8-24.
- Zheng, T. (2017). A literature review on knowledge sharing. *Open Journal of Social Sciences*, 5, 51-58.